

Наукова бібліотека

Хмельницького національного
університету

БІБЛІОТЕКА

**та сучасні тенденції в
інформаційному забезпеченні
освітньої, науково-дослідної та
інноваційної діяльності
вищих навчальних закладів**

**Матеріали
науково-практичної конференції
присвяченої 50-річчю
наукової бібліотеки
Хмельницького національного
університету**

**15 - 16 березня
2012 року**

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Хмельницький національний університет
Наукова бібліотека ім. М.Максимовича
Київського національного університету ім. Т.Шевченка
Наукова бібліотека Хмельницького національного університету

**Бібліотека та сучасні тенденції в інформаційному
забезпеченні освітньої, науково-дослідної та інноваційної
діяльності вищих навчальних закладів**

Матеріали науково-практичної конференції, присвяченої
50-річчю
наукової бібліотеки Хмельницького національного університету

15 – 16 березня 2012 року

Кантлін С.О. Електронні інформаційні ресурси НБ К-ПНУ ім. І.Огієнка: стан та перспективи розвитку	93
Таланчук О.Б. Електронна бібліотека - потреба часу	100
Шахова М.І. Бібліотека як електронно-інформаційний центр ВНЗ	106
Івах О.С. Технології формування та використання електронних інформаційних ресурсів сучасної бібліотеки	110
Марчак Т.Ф., Мельник Т.Б. Інформаційні технології в обслуговуванні читачів: досягнення та перспективи	128
Панасюк Т.Г. Служба міжбібліотечного абонементу в НБ ХНУ: нові реалії	133
Костирко Т.М., Белодед О.В. Підсумки міжвузівського соціологічного дослідження «Молодий працівник бібліотеки ВНЗ: погляд у майбутнє».	137
Ржевцева Н.Л. Бібліометричне дослідження публікацій Міжнародної конференції КриМіко (1991-2011 рр.)	148
Мацей О.О. Методичне забезпечення діяльності наукової бібліотеки ХНУ: нові підходи	158
Веселовська О.В. Наукова робота Кам'янець-Подільського національного університету ім. І.Огієнка	166
Петрова Г.О. Бібліотеці Донецької політехніки – 90 років	170
Дитинник Л.В. Роль подільського товариства «Просвіта» в розвитку бібліотечної справи на Поділлі (поч. ХХ ст.)	177
Козак С.Б. Показчик «Українські вісті» в Європі й Америці (1945 – 2000) як джерело до вивчення історії української еміграції	183
Кравчук Н.М. Грані видавничої діяльності наукової бібліотеки Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова	190
Опря Т.М. Участь НБ К-ПНУ ім. І.Огієнка у формуванні загальнодержавної реферативної бази даних «Україніка наукова»	194
Лебедюк О.О. Науково-дослідна робота як джерело формування інформаційних потреб студентів	199

5. Бендер В. Чому мовчанка?: [чому в літературі Радянської України немає творів про концентраційні табори] / В. Бендер // Українські вісті. – Новий Ульм, 1965. – 19-26 груд.
6. Козак С. Гортаючи пожовклі сторінки / Сергій Козак. – Мюнхен: Український вільний ун-т, 2002. – 26 с.
7. [Костюк Г.] Divide et impera / Г. Костюк // Українські вісті. – Новий Ульм, 1946. – 27 черв.
8. Голос із-за океану: [інтелігенція на еміграції – частина української еліти] // Українські вісті. – Новий Ульм, 1947. – 18 трав.
9. Діяти! // Українські вісті. 1955. – 28 квіт.
10. Губаржевський І. Про поєднання українських православних церков / І. Губаржевський // Українські вісті. – Новий Ульм, 1957. – 14 лют.
11. Зокрема такі статті: Багрянний І. $2 + 2 = 4$ / Іван Багрянний // Українські вісті. – Новий Ульм, 1949. – 5 трав. ; Гришко В.І. Земля крутиться: [прикінцеве слово в дискусії, що її не було / В.І. Гришко // Українські вісті. – Новий Ульм, 1949. - 1 трав.]; Воскобійник М. Не втрачаймо мети!: [з приводу міжконфесійних відносин] / М. Воскобійник // Українські вісті. – Новий Ульм, 1949. – 2 жовт.
12. Слобідський К. «Хліб викачують...»: [до 30-ліття голоду] / Кость Слобідський // Українські вісті. – Новий Ульм, 1963. – 2-9 черв.]; Голод імені Сталіна: [тема голодомору в емігрантській літературі // Українські вісті. – Новий Ульм, 1963. – 14 лип.]; Маніфестація, присвячена голодовій трагедії [у Брадфордї, Англія] // Українські вісті. – Новий Ульм, 1963. – 4-11 серп.
13. Дзюба І. Енциклопедія українського опору / Іван Дзюба // Українські вісті» в Європі й Америці, (1945-2000) : бібліогр. покажч. змісту газ. "Українські вісті". – К. 2010. – Т. 1. – С.3-10.

*Кравчук Н. М.,
м. Вінниця*

**Грані видавничої діяльності наукової бібліотеки
Вінницького національного медичного університету ім.
М.І. Пирогова**

У статті висвітлюються започатковані бібліотекою бібліографічні та методичні серії видавничої продукції. Представлений репертуар видань за останні роки розкриває їх тематику, цільове і читачке призначення, зміст і форми випуску (друковану та електронну). Обґрунтована популярність видань серед

різних категорій користувачів: науковців університету, студентів та бібліотечних фахівців.

The article describes bibliographic and methodical series of publishing products, that were established by the library. Books' contents, introduced in recent years, reveals their subject, target and reader's purpose, kind of production (print and electronic). The well-founded publications are popular among different categories of users: university scientists, students and library professionals.

В числі пріоритетних напрямків діяльності наукової бібліотеки Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова є видавнича діяльність, яка поєднує науково-дослідну, науково-бібліографічну, методичну і культурно-просвітницьку роботи. Підготовка бібліографічних матеріалів медичної, освітньої та бібліотекознавчої тематики базується на використанні досвіду минулого і стратегії майбутнього. Сьогодні видавнича продукція б-ки зазнала істотних змін стосовно їхньої спрямованості, якості видань та форм випуску. Наслідком такого підходу стали можливість використання різних дизайнерських комп'ютерних програм, покращення технічного забезпечення та прагнення бібліотеки до підвищення власного іміджу.

З метою цілеспрямованої популяризації літератури, наукових досліджень та їх синтезу бібліотека започаткувала ряд серій, які виходять періодично, по мірі накопичення матеріалу, до ювілейних дат або для термінового висвітлення актуальної тематики. Для науковців, викладачів, медичних працівників та студентів призначені бібліографічні серії «Вчені нашого університету» (започаткована у 2000 р.), «На допомогу освітнім програмам» (започаткована у 1991 р.), «Для тих, хто хоче знати більше» (започаткована у 2010 р.). Як методичний центр бібліотек ВНЗ м. Вінниці, бібліотека сприяє підвищенню фахового рівня бібліотечних працівників завдяки розповсюдженню видань методичної серії «На допомогу бібліотечному фахівцю» (започаткована у 1988 р.). Регламентує випуск видань «Положення про бібліографічні та методичні серії наукової бібліотеки ВНМУ ім. М.І. Пирогова», де чітко прописані характеристика серійного репертуару, методика та етапи створення, оформлення видань тощо.

Впродовж 11 років творчий доробок професорсько-викладацького складу університету презентують біобібліографічні покажчики серії «Вчені нашого університету», яка започаткована в честь науковців-ювілярів. Серед них: «Сенс оптимізму в

мікробіології» - до 75-річчя проф. Г.К. Палія (2011р.), «До вершин хірургії» - до 65-річчя проф. А.І. Годлевського (2010р.), «В ім'я прозоріння» - до 65-річчя проф. Й.Р. Салдана (2010р.), «Денисюк Віталій Іванович» - до 70-річчя від дня народження (2008р). Їхні досягнення на терені медичної галузі представляє не лише перелік наукових праць, але й слова поваги від колег, співавторів, студентів та колегів по фотографії із власних архівів ювілярів.

Уже традицією стало видання таких біобібліографічних показників в електронному форматі (на CD-Rom), які в популярності серед користувачів не поступаються своїм друкованим аналогам.

Першою спробою електронного видання був біобібліографічний показник «М.І. Пирогов» (2010 р.), який бібліотека підготувала до міжнародної науково-практичної конференції на честь відзначення 200-річного ювілею знаменитого хірурга. Медична та бібліотечна спільнота позитивно оцінила такий внесок бібліотеки в увіковічення імені М.І. Пирогова. У обласному конкурсі видань бібліотек ГО «Асоціація бібліотек Вінниччини» відзначила видання у номінації «Креативний підхід до електронних видань».

Своєрідним підсумком науково-педагогічної діяльності університету є бібліографічні показники, присвячені ювілейним датам кафедр, факультетів. Такі історико-бібліографічні дослідження бібліотеки є складовою історії ВНМУ ім. М.І. Пирогова. Зокрема, 10-річчя діяльності стоматологічного факультету відображено у бібліографічному показнику «Наукові здобутки кафедр стоматологічного факультету» (2005 р.). Досвід роботи кафедри акушерства і гінекології №1 висвітлює показник «75 років на захисті материнства» (2009 р.).

Традиційною є форма роботи бібліотеки стосовно видання бібліографічних рекомендаційних списків літератури серії «На допомогу освітньому процесу». Вони готуються з найбільш важливих і актуальних тем і проблем медицини, пов'язаних з навчальним процесом відповідно до цільового і читачького призначення. Наприклад, у 2011 р. були видані списки «Нанотехнології в медицині і фармації», «Біопрепарати в сучасній медицині», «Апітерапія», бібліографічний показник «Вища школа в Україні: здобутки та досягнення» та ін.

Нещодавно започаткована серія «Для тих, хто хоче знати більше», яка видається у формі дайджеста і носить науково-популярний характер. Її перші випуски «Одонтокультура: история и современность» (2011р.), «Генрік Сенкевич» (2011р.) (українською і польською мовами), «Світ медицини в художньому слові» (2011р.), «Симон Петлюра – провідник ідей українського народу» (2010р.)

отримали позитивні відгуки серед читачів. Цікаві короткі розповіді зі списком літератури значно економлять час при пошуку інформації та розширюють кругозір в певному напрямку.

З метою підвищення професійної компетентності працівників бібліотек ВНЗ м. Вінниці бібліотека ВНМУ ім. М.І. Пирогова як методичний центр здійснює консультування з допомогою методико-бібліографічних посібників серії «На допомогу бібліотечному фахівцю». Актуальні проблеми інформаційно-бібліотечної діяльності, досвід роботи колег, відомості про окремі бібліотечні послуги, продукти тощо знаходять своє відображення у рекомендаційних списках літератури, методичних рекомендаціях, дайджестах: «Бібліотека і сучасність» (2010р.) у 2 випусках – «Ретроконверсія» і «Штрихове кодування», «Організація і проведення конкурсів у бібліотеці» (2010 р.), «Традиційна та інноваційна методика проведення інвентаризації» (2009р.), «Впровадження нових технологій обслуговування користувачів бібліотек вищих навчальних закладів» та ін.

Змінив форму і зміст щорічний «Аналіз діяльності бібліотек методичного об'єднання м. Вінниці». Видання крім статистичних показників містить аналіз різних аспектів діяльності, акцентує увагу на новаціях в роботі. Текстовий виклад матеріалу супроводжують діаграми, схеми, фотографії та ін.

Особливу популярність як в університеті, так і за його межами здобув календар «Вінниччина медична: знаменні і пам'ятні дати - 2012» (2011р.). Це перше видання календаря, присвячене визначним подіям в історії університету, його ювілярам, які зробили найбільший внесок у розвиток університету і становлення університетської науки, а також увійшли дати, події, імена визначних уродженців Вінниччини і тих, хто пов'язаний з історією медицини нашого краю.

Оперативну інформацію про нові надходження до бібліотеки, анонси новин в житті бібліотеки, університету, в галузях медицини, науки, освіти розповсюджує щомісячний інформаційний бюлетень «Бібліокур'єр». Уже впродовж 5 років це видання бібліотека готує спільно з науковою частиною університету.

20-річні дослідження розвитку і діяльності історії нашої книгозбірні, проведені попереднім директором Маєвською Л.В., лягли в основу «Нарису про наукову бібліотеку ВНМУ ім. М.І. Пирогова» (2011р.). Накопичений великий обсяг матеріалу уже готується до друку. Нарис висвітлює усі напрямки роботи книгозбірні. Це видання стане значною подією в житті бібліотеки і поповнить сторінки історії нашого університету.

Видавнича продукція бібліотеки доступна віртуальній аудиторії завдяки представленню її на власному сайті.

Звичайно, якість та інформативність видань залежить від використання комп'ютерних та інформаційних технологій. Проте, успіх цієї роботи залежить від професійності, компетентності, творчості і технічної підготовки укладачів видань.

*Опря Т.М.,
м. Кам'янець-Подільський*

Участь наукової бібліотеки Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка у формуванні системи кооперативного реферування в Україні

У статті висвітлюється досвід кооперативної співпраці наукової бібліотеки К-ПНУ ім. І. Огієнка і ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського з реферативного опрацювання наукових збірників університету і подальшого включення їх в загальнодержавну БД “Україніка наукова”, УРЖ “Джерело” та галузеву реферативну БД на веб-порталі ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського.

Ключові слова: реферування, кооперація, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, наукова бібліотека К-ПНУ ім. І. Огієнка

Систему реферування нової вітчизняної літератури в Україні започатковано Інститутом проблем реєстрації інформації (ІПРІ) та Національною бібліотекою України імені В. І. Вернадського (НБУВ) у 1998 р. Одержуючи обов'язковий примірник книжкових українських видань, НБУВ здійснює аналітико-синтетичне опрацювання більшості друкованих вітчизняних наукових видань. Однак обмеженість усіх видів ресурсів (фінансових, матеріальних, кадрових), необхідних при створенні інформаційних видань, та значне зростання потоку української наукової літератури при впровадженні інформаційно-комунікативних технологій потребує залучення до процесу реферування галузевих бібліотек, що сприятиме включенню до реферативного банку даних найважливіших регіональних наукових видань [2, с. 251].

Питання створення кооперативних реферативних баз даних розглядаються в працях О. В. Баркової, В. А. Вергунова, Н. Я. Зайченко, М. Б. Сороки, І. Й. Коваленко, В. І. Лутовинової, П. І. Рогової та ін.

Як зазначає директор ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського П. І. Рогова, одна установа не в змозі повноцінно сформувати